

Dementie en auto rijden

Inleiding

Het natuurlijke ouderdomsproces maakt het soms al moeilijk om te blijven auto rijden, en bij de ziekte dementie zijn er nog meer factoren die ervoor zorgen dat de betreffende persoon niet goed in staat meer is om veilig aan het verkeer deel te nemen als automobilist. Hierbij kan gedacht worden aan vergeetachtigheid, moeilijk kunnen oriënteren, verminderd reactievermogen en verminderd vermogen op het inschatten/overzien van verkeerssituaties.

Als de diagnose dementie gesteld is wordt er een negatief rijadvies door de klinisch geriatr gegeven, en wordt er verwezen naar het CBR mocht de wens bestaan om te blijven auto rijden.

In deze folder worden er tips gegeven voor het omgaan met het negatieve rijadvies, en de mogelijke problemen waar tegenaan gelopen wordt.

Het rijbewijs

Volgens de geldende eisen aan de rijgeschiktheid is de persoon met dementie alleen geschikt als diegene de rijtest van het CBR met goed gevolg heeft afgelegd. Zolang het CBR geen uitspraak heeft gedaan over de rijvaardigheid van de persoon, zit deze op eigen verantwoording achter het stuur. Bij een ongeluk zou de verzekeraar om deze reden kunnen weigeren iets uit te keren.

Een beoordeling bij het CBR kan aangevraagd worden door een Eigen verklaring in te sturen. Deze kan online ingevuld worden op www.cbr.nl en uitgeprint worden of er kan een formulier gekocht worden bij de gemeente. Sommige gemeenten rekenen hiervoor extra administratiekosten.

De Eigen verklaring is een formulier met tien vragen over de lichamelijke en geestelijke gesteldheid. Vraag 3 heeft betrekking op de diagnose dementie. Mochten er op meerdere vragen met ja geantwoord worden, dan kan het CBR besluiten nog extra aanvullend onderzoek te laten doen door een andere medisch specialist dan de eigen specialist/geriater.

De Eigen verklaring wordt dan samen met de brief van de specialist opgestuurd naar het CBR. In deze brief moet de aard en ernst van de dementie beschreven staan (CDR-classificatie).

Het CBR zal de persoon eventueel uitnodigen voor een rijtest, vaak bij een CDR-score van 0,5 en 1. Bij een score van 2 of 3 is de betreffende persoon niet meer geschikt om te rijden.

Mocht het CBR besluiten dat de persoon mag blijven auto rijden dan is dit voor maximaal een jaar, na een jaar zal het keuringsproces weer opnieuw opgestart dienen te worden. Het mogen blijven auto rijden, geldt alleen voor privé gebruik (dus niet beroepsmatig) en het besturen van bus, vrachtwagen mag niet meer. Hiervoor komt een code op het rijbewijs te staan.

De kosten voor de keuring en de eventuele rijtest moet u zelf betalen.

Om goed verzekerd te zijn is het raadzaam om de verzekering in te lichten. Dit kan door kopieën van het nieuwe rijbewijs en de brief van het CBR, op te sturen. Het is verstandig om een schriftelijke reactie te vragen en deze dan bij de polis te bewaren.

Wanneer iemand blijft auto rijden

Soms is een persoon niet bereid om het advies te stoppen met auto rijden, op te volgen. In sommige gevallen zal iemand ook nadat het rijbewijs is ingenomen, blijven auto rijden. In het geval dat iemand aan de ziekte dementie lijdt kan het zelfs zo zijn dat deze persoon vergeet dat rijden niet langer toegestaan is. Enkele tips om in te spelen op dementerende mensen die volharden in het auto rijden.

- Laat de persoon een schrijven van de arts zien waar in staat dat hij/zij niet mag auto rijden
- Veel mensen zijn geneigd om het advies van een arts op te volgen, terwijl ze hetzelfde advies van een familielid/kennis verwerpen.
- Vraag een politieagent/wijkagent om de persoon er aan te herinneren dat hij/zij niet mag auto rijden
- Verstop de autosleutels
- Vervang de autosleutels voor sleutels die de auto niet doen starten
- Breng een startonderbreker aan in de auto
- Breng het gesprek op een ander onderwerp. De dementerende persoon zal de wil om te gaan rijden waarschijnlijk snel vergeten
- Parkeer de auto zo dat de dementerende persoon hem niet kan zien
- De persoon zal de auto en de behoefte om auto te rijden op termijn waarschijnlijk vergeten
- Verkoop de auto

Vrijheid behouden

Het is belangrijk dat een persoon op leeftijd die het auto rijden heeft opgegeven zijn vrijheid behoudt. De persoon dient in de mogelijkheid te verkeren om vrienden te bezoeken, aan sociale activiteiten deel te nemen en boodschappen te doen. Familie en/of vrienden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de onafhankelijkheid en bijbehorende bewegingsvrijheid van de betreffende persoon.

- Neem contact op met een vereniging voor ouderen of een regionaal vervoersbedrijf om na te gaan of er vervoersdiensten op maat beschikbaar zijn voor personen op leeftijd bij u in de buurt
- Neem contact op met het ontmoetingscentrum bij u in de buurt, met de kerk of synagoge en/of organisaties die de belangen van ouderen behartigen om na te gaan of er vrijwilligers zijn die vervoer aan ouderen aanbieden
- Informeer bij taxibedrijven of zij speciale tarieven voor personen op leeftijd aanbieden
- Maak een pool met vrienden en familie en vervoer de persoon op leeftijd op toerbeurt
- Bepaalde zaken op een andere manier aan pakken, denkend aan het thuis laten bezorgen van de boodschappen na bijv. telefonische bestelling.
- Maaltijdvoorzieningen aan huis of in verzorgingshuis

Alternatieve vervoersmiddelen

Natuurlijk zijn er ook tal van alternatieve vervoersmiddelen om deel te nemen aan het verkeer.

Met openbaar vervoer

Een persoon die dementerend is kan waarschijnlijk niet geheel zelfstandig met het openbaar vervoer reizen en zal enige hulp kunnen gebruiken. Stippel bijvoorbeeld samen een vaste route uit naar een plaats die door de betreffende persoon met regelmaat wordt bezocht. Noteer op een briefje de te volgen route. Mocht de persoon iemand anders bezoeken, vraag dan of die persoon even belt als de licht dementerende persoon is gearriveerd en ook wanneer hij/zij vertrekt.

Te voet

Het kan geen kwaad om samen stil te staan bij het deelnemen aan het verkeer als voetganger, zoals regels omtrent oversteken en gebruikmaking van de weg wanneer een trottoir ontbreekt. Lichtgekleurde of reflecterende kleding wordt aangeraden wanneer men als voetganger in het donker deelneemt aan het verkeer.

Op de fiets

In gevallen dat iemand lange tijd niet heeft gefietst, kan het raadzaam zijn om alvorens op de fiets deel te nemen aan het verkeer, gebruik te maken van een hometrainer om de spieren te trainen. Bovendien is het verstandig om de verkeerssituatie in de buurt na te gaan, zijn er fietspaden aanwezig? Ook is het aan te raden om samen de verkeersregels voor fietsers op te frissen. Daarnaast is het belangrijk dat de fiets op de juiste hoogte is afgesteld en in goede staat verkeert.

Hulpmiddelen zoals een achteruitkijkspiegel, kunnen deelname aan het verkeer op de fiets vergemakkelijken.

Ook valt te denken aan het gebruik van een helm voor de eigen veiligheid.

Tegenwoordig wordt er veel gebruik gemaakt van een elektrische fiets. Bij het aanschaffen en/of gebruik hiervan is het verstandig te kijken hoe hoog de snelheid is, vaak kan er een snelheidsbegrenzer ingesteld worden.

Op de bromfiets/scooter

Als iemand nooit op een bromfiets of scooter aan het verkeer heeft deelgenomen, is het niet vanzelfsprekend om daar op oudere leeftijd mee te beginnen. Men heeft, vanwege de hogere snelheid van een bromfiets, te maken met snel veranderde verkeerssituaties.

Afhankelijk van de ervaring met bromfiets/scooter rijden kan het wel een alternatief zijn voor de auto. Het is raadzaam om de verkeersregels voor bromfietsen samen op te frissen en de verkeerssituatie in de omgeving te verkennen.

De bromfiets/scooter moet in goede conditie zijn, het liefst uitgerust met achteruitkijkspiegels. Het dragen van een valhelm is noodzakelijk.

De scootmobiel

Er zijn verschillende scootmobielen in omloop. Het is mogelijk om tegen een redelijke prijs een tweedehands scootmobiel te kopen. Voor meer informatie kunt u onder andere terecht bij de Thuiszorgwinkel.

Het is aan te raden om samen verkeersregels op te frissen en te verdiepen in de voor scootmobielen geldende verkeersregels. Eventueel aangevuld met een paar praktijkervaringen.

Nuttige informatie

www.cbr.nl

Website van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen met informatie over het verlengen van het rijbewijs, verklaring van geschiktheid, rijopleidingen en rij scholen.

Regeling eisen geschiktheid 2000: paragraaf 8.6.1 heeft betrekking op dementie

www.gawijsopweg.nl

Website met informatie over o.a. deelnemen in het verkeer op leeftijd en verkeersdeelname ondanks ziekte of medicatiegebruik

www.anwb.nl en www.rijksoverheid.nl

Informatie en tips over verkeersregels.

www.veiligverkeernederland.nl

Website van Veilig Verkeer Nederland met o.a. informatie over BROEM (Breed Overleg Ouderen en Mobiliteit)

Geheimhouding en recht op privacy

Alle medewerkers van ons ziekenhuis, dus ook artsen en verpleegkundigen, hebben een geheimhoudingsplicht. Ook hebt u recht op privacy. Uitgebreide informatie staat in de folder 'De rechten en plichten van de patiënt', verkrijgbaar op de afdeling en bij de patiënteninformatie in de centrale hal. Ook staat de folder op: www.skbwinterswijk.nl